

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. IV. Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo & Matrimonium
primariò sunt instituta ad augmentum gratiæ, adeoque præsupponunt
statum gratiæ in recipiente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.

Quid illustrius dici poterat? *Esti* (inquit Concilium) aliquando contingat. Ergo etiam aliquando contingit illam Contritionem non esse charitate perfectam. Ergo datur Contritio, quæ sit vera pars Sacramenti, haud equidem charitate perfecta, adeoque non justificativa ante Sacramentum. Quæ ista, nisi contritio imperfecta, quæ attritio dicitur, de qua ibidem Concilium subjungit: *Et quavis sine Sacramento Penitentia per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit?* Igitur ex mente Tridentini Sacramentum Penitentia cum imperfecta Contritione justificat. Quæ autem reconciliationis, eadem Baptismatis est causa, Sed de his uberius in Tract. de Penitentia; ubi etiam de altero fundamento Adversariorum desumpto ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 6. ubi inter dispositiones ad justificationem enumerat actum dilectionis, dicens: *Illumq; (Christum) tanquam omnis iustitia fontem diligere incipiunt.* Quod etsi totum concederemus, sicut aliqui concedunt, non propterea cogimur asserere (sicut nec recentiores Auctores, qui hoc docent, asserunt) actum illum dilectionis semper justificare ante realem susceptionem Sacramenti, quod tamen intendunt aliqui Doctores, contra quos hîc agimus.

25.

Corduba.

Corduba lib. 1. quæstionum Theologicarum q. 2. ad 3. videtur dicere, contritionem esse necessariam dispositionem non necessitate mediij, sed præcepti; sed nescio quâ ratione, nisi fortè, quia Patres & Concilia docent contritionem esse partem Sacramenti Penitentia; quæ certè ratio ex jam dictis liquidò constat nullius esse momenti. Quis enim ambigit brutum simpliciter posse vocari animal, etsi sit species imperfectior? Consentio quòd contritio ex natura rei sit optima dispositio ad remissionem peccati, & ex iustitia debita Deo, ut homo, qui non potest ad æqualitatem Deo satisfacere pro injuria illata, saltem faciat quod in se est, quodque aversioni peccati maximè videtur repugnare: equidem Christus novum peccati remedium (& certè non amanti nimis difficile) instituendo, rigorem iustitiæ temperavit, & contritionis remedium lenivit, non utilitatem ejus, sed necessitatem moderando.

Dico, *moderando*; siquidem reliquit contritionem necessariam dispositionem, saltem necessitate præcepti, in Sacramentis vivorum, pro quibus erit

CONCLUSIO IV.

Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo & Matrimonium primariò sunt instituta ad augmentum gratiæ, adeoque præsupponunt statum gratiæ in recipiente.

Est certa: propterea enim vocantur Sacramenta vivorum, quia spiritualem animæ vitam supponunt. Patet etiam inductione: nam (ut habetur ex Florentino in litteris Unionis) *Per Baptismum spiritualiter renascimur: per Confirmationem augemur in gratia & roboramur in fide; renati autem & roborati, nutrimur divinâ Eucharistia alimentâ. Quòd si per peccatum aegritudinem incurrimus animæ, per Penitentiam spiritualiter sanamur. Spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam Unctionem. Per Ordinem verò Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur.*

Igitur Confirmatio instituta est ad spirituale robur augendum, Eucharistia ad spirituale nutrimentum, extrema Unctio ad reliquias peccatorum abolendas & confortandum ægrotum in ultimo illo & periculoso agone; hæc autem manifestè supponunt vitam in suscipiente. Ordo verò, ut detur potestas divina officia legitime obeundi & cætera Sacramenta conferendi: Matrimonium ad legitimam proles inter Christi membra susceptionem. Quæ duo non quidem tam aperte, quàm alia tria supponunt gratiam in suscipiente; tamen, cum Sacramenta, ad quorum administrationem Ordo est institutus, eam præquirant, multò magis ipse Ordo. Matrimonium quoque cum non sit institutum ad conferendam primam gratiam, & sit Sacramentum, irreverenter tractatur, si accipiatur scienter in statu peccati mortalis & fraudetur suo effectu: quæ irreverentia gravis est & mortalis (ut omnes sentiunt) contra præceptum connaturale gratiæ (Sacramenta sanctè tractandi) expressum ab Apostolo 1. Corinthiorum 11. versu 29. *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non dyndicans corpus Domini.* Plura sectione ultimâ hujus disputationis, ubi de obligatione suscipientis.

Parva

Non obstat Tridentinum enumerans inter dispositiones ad justificationem, actum dilectionis.

Non obstat etiam, quod Patres & Concilia doceant contritionem esse partem Sacramenti penitentia.

26. Conclusio probatur inductione ex Florentino.

1. Cor. 11.

27.
Difficultas
et verbis
Florentini
mota, sol-
vitur.

Parva hic oritur difficultas ex verbis Florentini citatis, in quibus eadem phrasi exprimitur effectus Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis. Ex quo alicui videri posset, etiam Extremam Unctionem institutam esse ad significandam & conferendam primam gratiam, sicuti diximus conclusione præcedenti Pœnitentiam fuisse institutam. Quod etiam videtur colligi ex illis verbis Apostoli Jacobi cap. 5. v. 15. *Et si in peccatis fuerit, remittentur ei.*

Trident.

Respondeo breviter ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 2. ubi agens de effectu Extremæ Unctionis sic inquit: *Res porro & effectus huius Sacramenti illis verbis explicatur: Et oratio fidei salvabit infirmum: & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, dimittentur ei: res etenim hæc gratia est Spiritus Sancti; cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit &c.* Quæ verba ita interpretatur Catechismus Romanus parte 2. cap. 6. n. 14. *Docerunt igitur pastores hoc Sacramento gratiam tribui, quæ peccata, & in primis leviora quidem, & ut communi nomine appellantur venialia, remittit: exitiales enim culpa Pœnitentiæ Sacramento tolluntur; neque enim hoc Sacramentum primario loco ad graviorum criminum remissionem institutum est, sed Baptismus tantum & Pœnitentiæ vi sua id efficiunt. Sanatur itaque etiam spiritualiter per Extremam Unctionem, sed primario à venialibus tantum; per Pœnitentiæ autem à mortalibus. Plura in propria disputatione de Extrema Unctione, ubi de ejus effectu.*

Catechismus
Romanus.

Extrema
Unctio pri-
marie à
venialibus
tantum san-
nat.

Status præ-
cipuus con-
troversie.

Transco ad præcipuam controversiam. Enimvero cum apud omnes constet Baptisimum & Pœnitentiæ non solum conferre primam gratiam, sed etiam ejus augmentum subiecto antea per contritionem justificato; dubium tamen est, an similiter Sacramenta vivorum causent primam gratiam in subiecto disposito, in quo eam non reperiunt: hoc est, an ad effectum v. g. Eucharistiæ sit necessaria contritio necessitate mediæ, sive utrum peccator bonâ fide existimans se contritum, cum solum sit attritus, non solum non peccet accipiendo Eucharistiam (eadem est ratio de alijs Sacramentis vivorum) sed etiam recipiat effectum gratiæ remissivæ peccatorum?

28.
Auctores
pro parte
affirmativa
D. Thomas.

Pro parte affirmativa, quæ magis pia est, refertur D. Thomas 3. parte quæst. 79. art. 3. in fine corporis, & in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 3. quæstiunculâ 2. & alij plures gravissimi Theologi, quos citat & sequitur Suarez disp. 63. sect. 1. conclus. 3.

Suarez.

Regius, Bonacina ac alij recentiores apud Dianam 5. parte tract. 13. resol. 31. & putatur esse sententia Doctoris Subtilis 4. dist. 9. quæst. unicâ num. 2. in fine, ibi: *Propter hoc dico, quod diligenti inquisitione factâ secundum possibilitatem nostræ fragilitatis, & præmissâ contritione & confessione, quantum videtur homini sufficere, si tunc communicet, non peccat: imò si quæ alia peccata lateant, per istud Sacramentum etiam remittuntur.*

Regius,
Bonacina,
Diana.

Scottus.

Partem negativam docent D. Bonaventura 4. dist. 9. art. 2. q. 3. Gabriël & plures alij antiqui Theologi, quos citat & sequitur Vasq. disp. 205. cap. 4. & 5. & ex recentioribus Card. Lugo de Euch. disp. 12. sect. 1. n. 3. & sequentibus, & Joannes de Dicastillo ibidem disp. 8. dub. 7. n. 102. vocans eam probabiliorum. Certum etenim est utramque sententiam non carere suâ probabilitate, maxime ab auctoritate extrinseca; siquidem ratio intrinseca non datur præter voluntatem divinam, à qua liberrime pendet omnis effectus Sacramenti.

Auctores
pro parte
negativa,
S. Bonaven-
tura,
Gabriël,
Vasquez,
Lugo,
Dicastillo.

Utraque est
probabilis.

Potuit igitur Deus ita instituisse Sacramenta vivorum, ut solum conferent augmentum gratiæ, nemo negat. Potuit etiam velle, ut secundario causarent primam gratiam; omnes affirmant; quid factum sit, sub iudice lis est. Quis alius iudex, quàm Ecclesia animata regula orthodoxæ fidei? Et hæc usque in hodiernum diem controversiam hanc reliquit indecisam: quin imò in nullo (quod sciam) Concilio particulari aut generali vel verbo unico illam attingit, solummodo definiens Sacramenta omnia conferre gratiam nonponentibus obicem. Trident. sess. 7. can. 6. *Si quis dixerit Sacramenta nove Legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam nonponentibus obicem non conferre, &c. anathema sit.* Quis autem sit obex Sacramenti, an solum peccatum actuale, an verò etiam habituale non retractatum per contritionem supernaturalem, nec hic, nec alibi satis declarat. Solum lego sess. 13. cap. 7. *Si non decet ad sacras ulla functiones quempiam accedere nisi sancte; certe quod magis sanctitas & divinitas celestis huius Sacramenti Eucharistiæ viro Christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus: Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non disjucans corpus Domini. Quæ communicare volenti revocandum est in memoriam eius præceptum: Probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quan-*

29.

Et indecisa
relictis ab
Ecclesia.

Etiam in
Tridentino.

unius sibi contritus videatur, absque præmissâ sacramentali confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat.

30. Ex quibus verbis colligo Primò, eum, qui non est conficius sibi peccati mortalis, etiam sine contritione posse accedere. Secundò, reverenter & sanctè accedere omnes, qui sibi conficij peccati mortalis, modò deficit copia confessoris, ut eodem capite loquitur Concilium, qui (inquam) sibi contriti videntur, quamvis forsitan à parte rei solùm sint attriti. An autem taliter affecti recipiant fructum Sacramenti, nec affirmat, nec negat.

Quidem capite sequenti dicit illos sacramentaliter simul & spiritualiter sumere hoc Sacramentum, qui ita se prius probant & instrunt, ut vestem nuptialem induiti ad divinam hanc mensam accedant. Verumtamen quæ sit illa vestis nuptialis, an contritio sive status gratiæ in re, an verò prudenter existimatus sufficiat, non satis explicat. Certum est alludere ad parabolam Christi Matth. 22. v. 11. Intrauit autem rex ut videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptialem? at ille obmutuit. Igitur malâ fide intraverat; alioquin cur non respondisset: Domine mi rex, prudenter iudicavi me habere vestem nuptialem, aliàs non intraissem? Sed obmutuit. Tunc dixit rex ministris: ligatis manibus & pedibus eius &c.

31. *Trident.* Clariùs expressit Trident. necessitatem status gratiæ eadem sess. cap. 2. ibi: Sumi autem volunt Sacramentum hoc tamquam spirituales animarum cibum, quo alantur & confortentur viventes vitâ illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me. Similiter loquitur Florent. in decreto Unionis: Huius Sacramenti Eucharistiæ effectus, quem in anima operatur dignè sumentis, est adiutio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur & membrum eius unicitur, sequitur quòd per hoc Sacramentum in sumentibus dignè gratia augetur: omnemq; effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, hoc idem quoad vitam spirituales & hoc Sacramentum operatur.

Porro hanc necessitatem esse mediij, neque hoc, neque illud Concilium ullibi determinat, sed relinquit disputationi Doctorum. Quapropter, cum pro utraq; sententia sint auctoritates non contemnendæ, difficile est discernere, quæ ex illis probabilior debeat censei. Profectò neutra limites probabilitatis excedit. Quia tamen in commendatione divinæ misericordiæ malumus excedere, quàm deficere; hinc assero & dico:

CONCLUSIO V.

Omnia Sacramenta vivorum secundariò causant primam gratiam in subiecto disposito per veram attritionem supernaturalem.

Potissimum fundamentum est auctoritas Doctorum, quæ maximè nititur Concilio Tridentino, quod generaliter docet sess. 7. can. 6. Sacramenta novæ Legis conferre gratiam non ponentibus obicem, & canone 8. dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper & omnibus, quantum est ex parte Dei, si ritè ea suscipiant. Porro ritè videtur suscipere Sacramenta vivorum, qui omnibus consideratis prudenter iudicat se esse in statu gratiæ, vel quia nullus peccati mortalis sibi conficius, vel certè quia (quantum in se est) elicit actum contritionis.

Sed hoc est, quod queritur, & constanter negant Auctores contrariæ sententiæ, dicentes, quòd sicut non est eadem significatio omnium Sacramentorum, sic etiam non sit omnium idem obex, neque eadem dispositio necessaria ad ritè, id est, fructuosè, omnia suscipienda. Sacramenta quippe non causant gratiam, nisi quam significant. Cum ergo Sacramenta vivorum (exceptâ fortè Unctione Extremâ) non significant nisi augmentum gratiæ, sive gratiam secundam; nullo casu, quantumvis homo inculpabiliter ea suscipiat, conferent primam, propter obicem peccati habitualis & carentiam dispositionis necessariæ necessitate mediij, scilicet veri & realis status gratiæ.

33. *Sacramenta vivorum sunt primario instituta ad significandum augmentum gratiæ; quemadmodum Baptismus & Poenitentia ad conferendam primam gratiam; secundariò tamen etiam significant primam gratiam, quemadmodum Sacramenta mortuorum secundam.* Ex quo etiam oritur necessitas, non quidem mediij, sed præcepti, diversæ dispositionis: siquidem ad Sacramentum mortuum sufficit attritio ut talis cogita; ad vivum autem requiritur contritio, saltem bonâ fide talis existimata.

34. *Lugo.* Sed contra (inquit Cardinalis Lugo de Sacramento Eucharistiæ disp. 12. sect. 1. n. 10.)

32. *Probat ex auctoritate Decretum Concilii Trident.*

33. *Sacramenta vivorum sunt primario instituta ad significandum augmentum gratiæ.*

34. *Secundariò tamen primam gratiam significant.*